

Innhold:

- Gjenlegget
- Ugrasssprøyting i frøenga
- Honningurt og pollinering i rødkløvereng

Våronna er i full gang mange steder, og det ser ut som om vi endelig får den drømmevåronna som dere fortjener! Husk likevel på å sjekke lageligheten nedover i jorda. Det som på overflaten kan se tørt ut, er ikke alltid så tørt som man tror. Vi har sett flere eksempler på for tidlig jordarbeiding allerede.

Gjenlegget

Jobben med et nytt gjenlegg er noe av det viktigste vi gjør. Første bud er å kjenne jorda. Eventuell ny leiejord der en er usikker på bl.a. ugrassituasjonen og jordforholda ellers må ikke brukes til frøgjenlegg.

Uten dekkvekst

Ved gjenlegg uten dekkvekst (med falskt såbed) er det viktig å gjøre ferdig såbedet så tidlig som mulig, slik at ugraset rekker å spire frem før glyfosatsprøyting og såing av gjenlegget. De artene som er aktuelle å så uten dekkvekst er rødsvingel, engrapp, sauesvingel, bladfaks og strandrør. Såbedet skal ligge minst en måned før såing av frøet og det må beregnes sprøyting med glyfosat to ganger. Det er anbefalt at det går ei uke fra siste sprøyting til såing om det ikke kommer nedbør i mellom, på grunn av fare for skade, men faren er ganske marginal. Det må tromles før såing dersom såbedet er løst.

Med dekkvekst

Det er viktig å unngå legde i gjenlegg med dekkvekst. Dersom man er usikker kan man redusere 5-10 % på såmengden av dekkveksten, evt. redusere noe på gjødsla. Dette gjelder spesielt dersom man benytter bygg som dekkvekst som kan buske seg sterkt, og spesielt som dekkvekst til engkvein eller rødsvingel (er kun aktuelt i Leik og anbefales ikke i der heller). I hundegras bør en stenge noen av sålabbene for dekkveksten, f.eks. annen hver. I vårhvete er det normalt ikke behov for å redusere verken såmengde eller N-mengde. Når gjenlegget skal såes er det viktig å gjøre en god jobb. Her legger du grunnlaget for en riktig god frøeng.

Såmengder

Vi sikter på et plantetall på 50-100 kraftige planter/m² i 1.års enga. Tabellen under, laget av Trygve Aamlid, viser teoretisk såmengde ved normale tusenfrøvekter og feltspireprosent. Det går frem av tabellen at såmengdene i mange tilfeller kan reduseres en god del. Det er nok å ta hardt i å bruke så lave mengder som oppgis her, men at mange kan redusere såmengdene sine er sikkert. Men lav såmengde fordrer selvsagt et godt såbed og gode spireforhold.

	Tusenfrøvekt, g	Feltspire %	Nødvendig såmenøde for å få 100 planter, kg/daa
Bladfaks	3.50	50	0.737
Raigras (4x)	4.20	70	0.632
Engsvingel	2.00	50	0.421
Hundegras	1.00	50	0.211
Rødsvingel	1.00	50	0.211
Strandrør	0.80	45	0.187
Timotei	0.55	40	0.145
Sauesvingel	0.45	20	0.237
Engrapp	0.40	20	0.211
Engkvein	0.10	10	0.105

Ugrasssprøyting i frøenga

Da veksten har kommet i gang er det snart på tide å tenke på ugrasssprøyting i engene.

Mot tofrøbladet ugras i grasfrøeng

I grasfrøeng vil Starane XL være hovedmiddel mot tofrøbladet ugras, bruk opp i mot største dose, 150 ml/daa. De fleste arter lar seg bekjempe greit med Starane XL. Dersom man sliter med rotugras, som åkertistel og åkerdylle, kan en full dose Primus eller Ariane S ha en viss effekt. Best er effekten dersom man sprøyter når rosettene har blitt store, 2-3 uker etter normal ugrasssprøyting. I Danmark er 100 ml pr. dekar av et MCPA-preparat godkjent i grasfrøeng fram til skyting. Ifølge rapport fra frøavlerturen til Danmark i 2010, så tror noen at sein sprøyting kan redusere spireevnen, men dette er ikke bekreftet i forsøk. Bruk av ren MCPA i frøeng krever nok litt mer inngående undersøkelser.

Mot tofrøbladet ugras i kløverfrøeng

I rød- og hvitkløver er det kun Basagran SG som kan benyttes mot tofrøblada ugras. Vurder behovet nøye. Midlet er dyrt og effekten noe variabel. Bruk 160 gr/daa så snart veksten er godt i gang, men det er **veldig viktig** å ha god temperatur ved sprøyting, minst 12 grader, og helst også god temperatur om natta.

Mot grasugras i grasfrøeng

Hussar OD, 10 ml/daa + 40 ml Renol/daa kan benyttes mot tunrapp i timotei, rødsvingel, sauesvingel, bladfaks, engrapp. Kun aktuelt der grasugras er et utbredt problem. Ikke bruk den om det er fare for frost etter sprøyting. I første års eng av timotei må den ikke benyttes i dersom enga er tynn, stressa av tørke eller plantene er svake. Dersom enga er i god vekst er det OK å bruke Hussar i 1. års eng nå. I eldre enger av timotei er det ikke fare for skade. Det er viktig at behandlinga gjøres mens grasugrasplantene er små, dersom det er aktuelt å sprøyte bør det gjøres så snart en har gode værforhold.

Fjorårets forsøk med bla. Hussar mot markrapp i engkvein viste at engkvein tåler Hussar godt. 10 ml Hussar + Renol ga noe reduksjon i markrapp uten å gå på bekostning av avlingen. Forsøket ble sprøytet noe sent, og det forventes at effekten på markrapp er tydeligere ved tidligere sprøyting. Imidlertid er ikke off-label-søknad om bruk av Hussar i engkvein klar ennå.

Axial har fått off-label godkjennelse mot markrapp og andre grasugras i bladfaks. Bruk 70-90 ml når bladfaksen er 10 cm høy og i god vekst. Husk at Axial ikke har effekt mot knereverumpe eller tunrapp, mot disse artene er 10 ml Hussar + 50 ml Renol et bedre valg. NB! Axial er nevnt i FK-katalogen med meget god effekt mot knereverumpe, det er ikke riktig.

I engsvingel, rødsvingel, sauesvingel og raigras kan **Puma Extra** benyttes mot markrapp, knereverumpe(ikke fullgod effekt) og timotei. Denne behandlingen er litt hard mot frøeng av engsvingel (kjenner ikke effekten i raigras, rødsvingel/sauesvingel) når den benyttes om våren i frøåret (det ideelle er høsten i gjenleggsåret), men når grasugrasproblemet er stort bør en likevel gjøre behandlingen. Vent til enga er i god vekst, og minst 10 cm høy. Benytt 50-100 ml/daa.

Mot grasugras i kløverfrøeng

Her kan velges Agil eller Select+Renol. Agil foretrekkes dersom man har kveke på arealet, og det bør da sprøytes sent, ved kvekas 4-5blad-stadium. Effekten mot tunrapp blir da dårligere. Dersom hovedproblemet er tunrapp foretrekkes Select. Husk at Agil kan blandes med Basagran SG.

I engsvingel, rødsvingel og raigras kan **Puma Extra** benyttes mot markrapp, knereverumpe(ikke fullgod effekt) og timotei. Denne behandlingen er litt hard mot frøeng av engsvingel (kjenner ikke

effekten i raigras, rødsvingel/sauesvingel) når den benyttes om våren i frøåret (det ideelle er høsten i gjenleggsåret), men når grasugrasproblemet er stort bør en likevel gjøre behandlingen. Vent til enga er i god vekst, det er for tidlig å sprøyte nå. Når veksten er i gang benytter du 100 ml/daa.

Kveke

For de som synes de har for mye kveke i kløverfrøenga eller rødsvingelen/ sauesvingelen vil det fortsatt være mulig å bekjempe den. 70 -150 ml Agil 100 EC eller 400-600 ml Focus Ultra er aktuelle midler og doser. Focus Ultra har noe høyere temperaturkrav i forhold til Agil.

Honningurt og pollinering i rødkløvereng

Rødkløver krever lang veksttid og varmt og godt vær under blomstring og frømodning. Lokalklimatiske forhold har og stor betydning. Sørvendt og åpen beliggenhet gir gode forhold for pollinerende insekter og bedreopptørking om høsten. Steingjerder, grøftekanter og uslåtte grasvoller rundt frøenga gir gode forhold for humlene som skal pollinere rødkløveren. Viltvoksende selje rundt frøenga sørger for mat til humlene tidlig om våren.

Såing av striper med honningurt i eller rundt kløverfrøenga har og effekt. Såmengden av honningurt er ca 1 kg/daa. Honningurten må såes så tidlig at den blomstrer i god tid før rødkløveren, **senest noen dager ut i mai**. Normalt kan en regne 6 uker fra såing til blomstring. Når rødkløveren begynner å blomstre, må en slå ned honningurten, slik at humler og bier trekker over på rødkløveren. Husk å sette av plass til honningurten i årets gjenlegg!

Med hilsen fra:

Erik Aaberg	Norsk Landbruksrådgiving Oppland
Jørn Ketil Brønstad	Norsk Landbruksrådgiving Nord-Trøndelag
Silja Valand	Norsk Landbruksrådgiving Østafjells
John Ingar Øverland	Norsk Landbruksrådgiving Viken
Trond Gunnarstorp	Norsk Landbruksrådgiving Sørøst
Astrid Gissingen	Norsk Landbruksrådgiving Agder
Stein Jørgensen	Hedmark Landbruksrådgiving